

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.

3. Рабінович П. М. Науково-практичний коментар ст. 3 Конституції України. Конституція України: наук.-практ. коментар (2-ге вид., перероб. і доп.). Харків : Право, 2011. С. 19-24.

САКСОНОВ Владислав Борисович,

доцент кафедри

цивільно-правових дисциплін

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

БОЙКО Анастасія Віталіївна,

здобувач вищої освіти

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ

Цифровізація є однією з провідних тенденцій сучасного державного управління, що набуває особливої ваги в умовах євроінтеграційного курсу України та триваючого збройного конфлікту, який актуалізував потребу в оперативному, ефективному й доступному правосудді. У цьому контексті особливе значення має цифрова трансформація виконавчого провадження як завершальної стадії процесу реалізації судових рішень. Саме на цій стадії відбувається фактичне відновлення порушених прав і від її ефективної організації залежить не лише довіра до судової влади, а й дієвість правового механізму загалом.

Особливої актуальності процес цифровізації набув у період повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. За умов воєнного стану цифрові технології стали ключовим інструментом забезпечення безперервної діяльності органів примусового виконання та доступу громадян до правосуддя. Використання електронних сервісів, веб-платформ і мобільних застосунків дало змогу подавати процесуальні документи, контролювати процес виконавчих дій, ініціювати звернення й

скарги дистанційно, без потреби особистої присутності. Такий формат взаємодії не лише зберіг правову доступність для населення в умовах обмежень та загроз, а й сприяв збереженню та захисту даних, мінімізуючи ризики їх втрати через воєнні дії. У складних безпекових обставинах цифрові інструменти стали не просто елементом модернізації, а необхідною умовою для збереження функціонування системи виконавчого провадження в цілому.

На сьогодні цифровізація виконавчого провадження в Україні здійснюється в межах загальної політики держави у сфері електронного урядування та цифрової трансформації публічних сервісів. Ключовим цифровим інструментом є Автоматизована система виконавчого провадження, що забезпечує ведення виконавчих проваджень в електронному вигляді, формування процесуальних документів, облік виконавчих дій та обмін інформацією з іншими реєстрами. Система дозволяє автоматизувати низку рутинних процедур, а також інтегрується з іншими державними реєстрами, зокрема Єдиним реєстром боржників, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Реєстром платників податків тощо [1].

Важливу роль відіграє Єдиний реєстр боржників, доступ до якого надається громадянськості через офіційний вебсайт Міністерства юстиції України. Реєстр виконує як інформаційну, так і превентивну функцію, адже публічне внесення до нього даних про боржника часто є стимулом до добровільного виконання рішення суду.

Крім того, важливим напрямом цифровізації є розвиток технологій електронної ідентифікації та електронного підпису, які дедалі активніше застосовуються у виконавчому провадженні. Вони забезпечують надійну верифікацію учасників процесу на різних його етапах і надають юридичної сили електронним документам. Застосування цифрових ідентифікаторів значно спрощує підтвердження особи, знижує ризики підробок або несанкціонованого доступу до інформації та підвищує загальний рівень безпеки й зручності для користувачів. Це дозволяє мінімізувати необхідність фізичної присутності учасників провадження в органах державної влади, що особливо актуально в умовах обмеженої мобільності через безпекову ситуацію та необхідність оптимізації державних витрат [2, с. 205].

Незважаючи на наявні напрацювання, цифровізація виконавчого провадження залишається на стадії становлення. Системи функціонують переважно в ізоляції одна від одної, їх інтеграція потребує вдосконалення, а повноцінне електронне провадження із мінімальним втручанням людини поки що не реалізовано.

Не менш серйозною є проблема технічного характеру. Брак сучасного обладнання, нестабільне функціонування автоматизованих систем, відсутність доступу до якісного інтернет-зв'язку у певних регіонах, особливо в умовах воєнного стану, суттєво гальмують цифрову трансформацію. Інтеграція між різними державними реєстрами, необхідна для повноцінної цифрової взаємодії, часто є фрагментарною або технічно ускладненою.

Окремо варто виокремити кадрові проблеми, зокрема недостатню цифрову грамотність частини працівників органів державної виконавчої служби. Застарілі підходи до організації праці, слабка мотивація до опанування нових цифрових інструментів та нерівномірний рівень кваліфікації серед державних і приватних виконавців знижують загальну ефективність впроваджених рішень.

Також, все ж таки, існують ризики, пов'язані із захистом персональних даних та інформаційною безпекою. В умовах повномасштабної війни інформаційна інфраструктура держави піддається систематичним кіберзагрозам. Витік або несанкціонований доступ до персональних даних учасників виконавчого провадження несе потенційні загрози для прав та інтересів громадян і юридичних осіб. Законодавчі та технічні гарантії кіберзахисту потребують удосконалення, як і забезпечення належного контролю за безпекою електронних систем [3, с. 337].

Подальший розвиток цифровізації виконавчого провадження в Україні має здійснюватися на засадах системності, міжвідомчої інтеграції, правової визначеності та орієнтації на користувача. У цьому контексті першочерговим завданням є розробка та впровадження комплексної цифрової стратегії у сфері примусового виконання судових рішень, яка повинна включати технічне оновлення, навчання персоналу та гармонізацію нормативно-правової бази.

Важливим кроком у цьому напрямі є ухвалення законопроекту № 9363, який передбачає зміни до ряду законів України, зокрема до Законів «Про виконавче провадження», «Про нотаріат», «Про банки і банківську діяльність», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» тощо. Законопроект було підтримано Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики і рекомендовано до ухвалення в цілому.

Одним із ключових положень законопроекту є розширення функціоналу автоматизованої системи виконавчого провадження. Зокрема, йдеться про поглиблення її інтеграції з державними органами, банками, фінансовими установами та надавачами платіжних послуг, що дозволить значно прискорити обмін інформацією і підвищити оперативність дій виконавця. Законопроект також передбачає взаємодію між Єдиним реєстром боржників та іншими державними реєстрами, що має сприяти ефективнішому контролю за боржниками.

Особливо важливим є закріплення на законодавчому рівні порядку дій у випадку сплати боргу. АСВП, отримавши відповідну інформацію про надходження коштів на рахунок органу ДВС чи приватного виконавця, автоматично формуватиме повідомлення про погашення заборгованості. Це, своєю чергою, стане підставою для виключення боржника з Єдиного реєстру боржників, зняття арешту з коштів або цінних паперів, які існують в електронній формі [4].

Ці законодавчі зміни свідчать про прагнення до формування цілісної цифрової екосистеми виконавчого провадження, яка працюватиме швидко, прозоро та з мінімальним втручанням людини в рутинні процеси.

Водночас залишаються актуальними й інші завдання: забезпечення належного рівня кібербезпеки, вдосконалення процедур електронної ідентифікації (зокрема через інтеграцію з «Дією»), цифрова освіта кадрів та інституційна підтримка нововведень. Реалізація згаданих ініціатив створить передумови для якісно нової моделі виконання рішень у цифрову епоху.

Цифровізація виконавчого провадження в Україні є закономірною відповіддю на потреби часу, зумовлені як загальнодержавною цифровою трансформацією, так і викликами, пов'язаними з воєнним станом. Інтеграція цифрових технологій у сферу примусового виконання рішень не лише сприяє оптимізації процедур і підвищенню оперативності, але й забезпечує реальний доступ до правосуддя в умовах обмеженої мобільності. Подальша ефективність цієї трансформації залежить від повноцінного впровадження законодавчих ініціатив, технічного вдосконалення автоматизованих систем та готовності державних інституцій працювати в цифровому середовищі. Успішна реалізація цих завдань закладе основу для формування сучасної, стійкої та прозорої моделі виконавчого провадження в Україні.

1. Автоматизована система виконавчого провадження. *Міністерство юстиції*. URL : <https://asvpweb.minjust.gov.ua/#/search-debtors>.

2. Шут К. В. Виконавче провадження у цифрі: майбутні тренди. *Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія та практика*: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 5 листопада 2024 р.). Полтава, 2024. С. 203-206.

3. Ковалів М. В., Сидор М. Я. Цифрова трансформація виконавчого провадження: виклики правового регулювання і перспективи застосування штучного інтелекту. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. № 43. С. 333-340.

4. Цифровізація виконавчого провадження: комітет рекомендує прийняти законопроект в цілому. *Юридична практика*. 2025. URL : <https://pravo.ua/tsyfrovizatsiia-vykonavchoho-provadhennia-komitet-rekomenduie-pryiniaty-zakonoproiekt-v-tsilomu/>